

Bioloģiskās dārzenkopības nozares ziņojums par 2023. gadu

Bioloģiskajā dārzeņu nozarē viens no lielākajiem pārbaudījumiem bija jaunā KLP plānošanas perioda pirmais gads. Diemžēl tas ievērojami skāra nozari, jo salīdzinoši liels bioloģisko saimniecību skaits, kas daļa ražoja arī dārzeņus, izvēlējās jaunajā plānošanas periodā vairs neuzņemties saistības bioloģiskajā ražošanā.

Tam ir dažādi iemesli, viens no tiem ir cienījamais saimnieku vecums saimniecībās, kurās nav notikusi sekmīga paaudžu maiņa. Cits iemesls ir salīdzinoši sarežģītie nosacījumi jaunajās ekoshēmās un vēl lielās peripetijas ar LIZ uzskaites sistēmu. Toties nozarē palikušie ir apņēmības pilni turpināt darbu, un tas ir vērtējams kā pozitīvs moments. Vienlaikus lauksaimniecības politikas veidotājiem ir jāsaprot, ka nozarē ir nopietni signāli un ka ir ļoti rūpīgi jāseko līdzi tālākiem procesiem, lai neizraisītu nopietnāku krīzi. Jaunā zaļā kursa uzstādījumi bioloģisko lauksaimniecību, tajā skaitā bioloģisko dārzkopību redz tikai kā daļu no risinājumiem, līdz ar to arī sabiedrībā ir vērojama tāda kā nogaidoša pozīcija, kas ir jūtams ne tikai Latvijā, bet arī citās ES valstīs.

Pavasara periods, kā jau vairākas sezonas, nebija labvēlīgs agro dārzeņu audzēšanai. Sausums un aukstums pavadīja lielāko daļu no aprīļa un maija. Ūdens trūkums traucēja labu un kvalitatīvu agro dārzeņu sadīgšanu pēc sējas. Vienīgais labums no tā visa bija zemā kaitēkļu aktivitāte. Aukstums un vairāk nekā divu nedēļu ilgais salnu periods maija sākumā un pēc tam vēl jūnijā radīja papildu izmaksas ne tikai bioloģisko dārzeņu dēstu audzēšanai, bet arī to audzēšanai zem seguma – siltumnīcās. Lai arī masveida sējumu un stādījumu postījumi nebija, tomēr kopumā tas ļoti bremzēja dārzeņu kultūru sekmīgu attīstību.

Vasaras otra puse un rudens bija liels izaicinājums bioloģiskajiem dārzeņu audzētājiem, jo biežās lietavas veicināja kā īpaši intensīvu

nezāļu augšanu, tā radīja papildus grūtības novākšanas procesā. Daudzviet apstākļi pasliktinājās tiktāl, ka kļuva problemātiska tehnikas izmantošana novākšanas procesā. Īpaši lielas grūtības novākšanā bija laukos ar augstu māla daļiņu saturu. Tādi ekstrēmi novākšanas apstākļi atkal spilgti izgaismoja problēmas ar augšņu ūdens caurlaidības spēju, meliorācijas sistēmu darbību un kopējo ūdens noteci.

Dārzeņu cenas, salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu, bija salīdzinoši stabilas, kā vienmēr svārstības bija sezonāla rakstura, kas vienmēr ir vērojamas nozares kopējā tirgus segmentā.

Darbu sekmīgi turpināja KS “Ekoloģisks.lv”, kas piedāvāja salīdzinoši plašu uzglabājamo dārzeņu klāstu, sākot no kartupeļiem un beidzot ar rāceņiem, kā arī dažādus pārstrādes produktus, tajā skaitā vakuuma iepakojumā fasētus dārzeņus, kas rada labus priekšnosacījumus sadarbībai ar sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumiem. Nozarē strādā tādi jaudīgi uzņēmumi kā tiešajā tirdzniecībā strādājošie – “Absolūts ēd”. Tas dod iespējas sasaproties tieši bioloģiskajiem dārzeņu audzētājiem.

Bioloģisko dārzeņu nozares audzēšanas galvenie izaicinājumi joprojām būs resursu cenas un to pieejamība. Latvijas mazais tirgus un birokrātija ir kļuvuši par riskiem, kas var nopietni ietekmēt nozares tālāko virzību. Iespējams, ka tas prasīs arī elastīgāku pieeju no Zemkopības ministrijas un Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācijas. Uzglabājamiem dārzeņiem elektroenerģijas tirgus sarežģītie nosacījumi rada samērā neprognozējamās sekas iespējamo izmaksu aprēķinos. Ieilgusī nacionālo normatīvo aktu, kas reglamentē bioloģiskās nozares attīstību, izstrāde nav labs nosacījums nozares tālākai attīstībai. Ūdens resursu nodrošināšana kontekstā ar augsnes auglības un mikrobioloģiskās aktivitātes celšanu ir tie izaicinājumi, kas būs ilgtermiņā jārisina nozarē esošajiem. Izglītības un

pētniecības tālāka attīstība un atbalsts tai ir nepieciešams nosacījums bioloģiskās dārzenkopības tālākai attīstībai.

MĀRIS NARVILS,

LLKC Vides nodaļas vecākais speciālists dārzkopībā